СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 70. Джерзи Сіті, Н. Дж. субота, 24. марта, 1923. VOL. XXXI. No. 70. Jersey City, N. J. Saturday, March 24, 1923. THREE CENTS

Протестуймо!

В СЮ НЕДІЛЮ, 25-ого МАРТА С. Р., ВІДБУДЕТЬСЯ УКРАЇНСЬКА МОБІЛІЗАЦІЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ДЛЯ ПРОТЕСТУ ПРОТИ ЗАМАХУ АЛІЯНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ АМБАСАДОРІВ НА ПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ І ДРУГИХ ЗАХІДНИХ ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ІНСТИТУЦІЇ І ТОВАРИСТВА В УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДАХ ПОВИННІ СЕЇ НЕДІЛІ ПО ОБІДІ ЗІБРАТИСЬ НА НАДЗВИЧАЙНУ НАРАДУ, ЩОБИ ЗАПРОТЕСТУВАТИ ПРОТИ СЬОГО НЕЧУВАНОГО ЗАМАХУ.

З НАРАД ТРЕБА ПІСЛАТИ ПРОТЕСТАЦІЙНІ ТЕЛЕГРАМИ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ ВЛАДИ І ДО АЛІЯНТСЬКИХ АМБАСАД У ВАШИНГТОНІ. ТАКОЖ СЛІД ПОВІДОМИТИ ОФІС ОБЄДНАННЯ ТА УКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ.

СЕЙ ВИСТУП АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПОВИНЕН БУТИ ЗАГАЛЬНИЙ ТА ОДНОДУШНИЙ.

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

НАДЗВИЧАЙНІ НАРАДИ ВИКОНУЮЧОГО КОМІТЕТУ „ОБЄДНАННЯ" І МУЖІВ ДОВІРЯ З ЦІЛОЇ АМЕРИКИ.

Президія Обєднання Українських Організацій в Америці скликує на день 12. цвітня с. р. надзвичайну нараду Виконуючого Комітету Обєднання і мужів довіря з цілої Америки, щоб обговорити грізне положеннє українського народу під забором Польщі наслідком послідніх подій в Европі.

Порядок нарад слідуючий:

1) Реферати про теперішнє положеннє і спосіб дальшої праці серед американських Українців для визволення рідного краю.

2) Ухваленнє резолюцій.

3) Біжучі справи.

Наради відбувати-муться лиш один день в Филаделфії, Па., в Українській Галі при 849 Н. Френклин Ст. Початок о годині 10 рано.

Кошти подорожи покриють делегати самі, зглядно їх організації. Рівночасно з оголошеннєм висилаємо запрошення до поодиноких осіб та організацій. Голосіть негайно свій приїзд до канцелярії Обєднання!

о. ЛЕВ ЛЕВИЦЬКИЙ, предсідатель; ТЕОДОР ГРИЦЕЙ, рекорд. секретар.

ГЮЗ ХОТІВ СКАЗАТИ СОВЄТАМ ОСТАТОЧНЕ СЛОВО ПРО ПРИЗНАННЄ

ВАШИНГТОН, 22. марта. — Урядові пояснення до публичної відповіди жіночій організації про визнанне московських совєтів представляються не так яко відповідь петентам (прошакам) як відповідь критикам уряду та самим московським совєтам.

Хоча американський уряд не сподіється, щоби його відповідь дійшла до відома московських мас, мимо сього американський уряд хотів сказати виразно своє послідне слово совєтам, щоби вони не сподівалися визнання так довго, поки не змінять своєї політики.

Відповідь уряду вважається замітною подією супроти скріплення агітації за визнанием большевиків, за котрим послідними часами почав сильну пропаганду сенатор Бора, як також супротя заповідженого приїзду до Америки пані Калінін, жени Михайла Івановіча Калініна, визначного большевицького комісара, — приїзду, який має на ціли теж повести агітацію за визнанием большевицького уряду в Москві.

УРЯД ВІДПЕКУЄТЬСЯ ВІД ЦУКРОВИХ ЗАГОВІРНИКІВ

ВАШІНГТОН, 22. марта. — Недавний виступ сенатора Ла Фолета проти великих фабрикантів та продавців цукру мав вже такий наслідок, що секретар (міністер) торговлі Гувер виступив з публичною заявою, заперечуючою чутки, буцімто його департамент мав щонебудь до діла з такою змовою. Каже далі Гувер, що уряд готов виступити всею силою проти таких заговірників ,та що департамент судівництва вже застановляється над початтем судового процесу проти виновників, якщо такі найдуться.

СТРАЙК ЗА „ОТВЕРТОЮ ШАПОЮ"

ГОЛЮВК, Месечузетс, 22. марта. — Тут вийшло на страйк коло 200 робітників Кобери Тралі Трек Ко., щоби вимогти на підприємстві ряд жадань, а межи инчим домагание удержання „отвертої шапи" (без юнії) та скорочення робочого тижня з 50 на 48 годин.

ВАЖНЕ ВІДКРИТТЄ В ЛІЧЕННЮ ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНЬ

НЮ ЙОРК, 22. марта. Лікарі, ординуючі при шпиталі Св. Марії в Гобокені, Ню Джерзі, зацікавили лікарський світ новим способом лічення тяжкої недуги запалення легень. Кажуть вони, що вони богато разі вживали при сій недузі електрики; хорому кладено на груди і на плечі електричні плити і з одних до других перепущувано через груди електричний ток; наслідком сього температура (теплота) в грудях підносилася, і се власне впливало корисно на лічення затикання грудий при сій недузі.

Лічення мав придумати др. Стюарт, учитель гімнастики в Єйльскім університеті, а вживати його мали вже цілий ряд лікарів, і все воно давало вдоволяючі висліди.

ВРАТУВАЛИ ПОТАПАЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ СЕРЕД БУРІ

НЮ ЙОРК, 22. марта. — Як доносить бездротна телеграма з повного моря, урядників та залогу італійського торговельного корабля „Джулія", що потапав на повнім океані, вратували моряки наспівших на поміч двох кораблів „Президенте Вилсон" та „Вест Лейк".

„Президенте Вилсон" дістав бездротну телеграму про небеспечне положенне „Джулії" у вівторок рано, коли він находився яких 370 миль від „Джулії". Капітан сейчас приказав плисти повною силою пари до потапаючого корабля, і доплив серед збуреного моря аж на другий день ранком. Почерез потапаючий корабель валилися такі буруни, що всякий ратунок покищо був неможливий. „Президенте Вилсон" стояв і ждав. Тимчасом наспів „Вест Лейк", котрий є власностю федерального уряду Злучених Держав. Коло 3-ої години сполудня филі улягли на стільки, що можна було починати ратуванне. „Президенте Вилсон" підплив як можна було найблизче до „Джулії" і пустив маленьку лодку на спробу. Нею перевезено всего одну людину. За другим і третим новоротом перевезено 23 моряків. Другий корабель забрав решту, себто 12.

Скінчивши ратуванне моряків, „Президенте Вилсон" поплив в дальшу дорогу до Неаполю, а „Вест Лейк" лишився ще коло „Джулії", ждучи на можливу нагоду вратування хоч частини ладунку свого корабля. Покищо однак він доніс, що всякі зусилля добути товарі з потапаючого корабля не були доспішні.

ПРИХИЛЬНИКИ ПРОГИБІЦІЇ ЗБИРАЮТЬСЯ ДО ОБОРОНИ

ВАШІНГТОН, 22. марта. — Бачучи значний поступ агітації проти прогибіційного закона, його прихильники починають проявляти намір скріпленя своїх сил. З огляду на те, що Анти-салунова Ліга стратила в конгресі богато сили, а нова прогибіційна організація ,що мала називатися Світова Фундація Тверезости, теж не має великого поводження, прихильники прогибіції лагодяться зібрати всі свої сили в одну, нову організацію.

Федеральний сенатор зі стейту Ню Джерзі Едж заявив, що він готов кождої хвилі мати публичну дебату з д-ром Джеймсом Шілдсом, голвою Анти-салунової Ліги в Ню Джерзі, про неможливість переведення в життє прогибіційної постанови.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

СТ. ДЖОСЕФ, Мишиген, 22. марта. — Підчас нинішної росправи оборонець обжалованого американського комуніста Фостера поставив внесенне, щоб суд припоручив лаві присяжних винести оречення проти вини Фостера. Суд відкинув внесенне, і Фостер буде мусіти висидіти на суді до кінця.

ВИКИНУТИ ТЕЩУ З ХАТИ — НЕ Є ЗЛОЧИНОМ

Перед стейтовим судом в Вустер, Месечузетс, ставав один італіянський іміґрант, Джусепе Ґендоменіко на імя, обжалований за нарушенне мира, якого він мав допуститися викидаючи зі своєї хати свою тещу.

На суді показалося, що обжалований удержував тещу через сім літ, але як вона йому надоїла, він виповів її хату. Судя заявив, що викинути тещу не є злочином, та увільнив обжалованого від вини й кари.

ВЯЗНИЦЯ, ЩО НЕ ХОЧЕ ПРИНЯТИ АРЕШТАНТІВ

Кілька днів тому перед стейтовим судом в Сомерсет, Па., ставало 15 майнерських страйкарів, обжалованих за спротивленне приказови суду, забороняючому намовлюванне до страйку. По короткій розправі суддя засудив кождого з підсудимих за зачіплюванне страйколомів на вязницю, даючи однак кождому з них право не відсиджувати кару під умовою, що кождий з них дістане протягом 5 днів запоруку в сумі 100 долярів від особи. Минулої неділі перед повітовою вязницею зявилося 15 засуджених страйкарів, домагаючися допущення до вязниці на відсидженнє кари. Шериф заявив, що він їх до вязниці не допустить, раз тому, що 5-дневий реченець виходить їм аж на другий день, по друге тому, бо він має у вязниці місце лишень на 5 людий. Страйкарі почали переконувати шерифа, що вони мають право починати кару сейчас, тим більше що вони вже знають, що запоруки не роздобудуться, але шериф показався невмолимим. Тоді страйкарі преспокійно розложилися табором під судом, ждучи на отворенне вязниці. Їх вчинок викликав в цілій околиці велику сензацію.

ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД СТРАЙКОМ?

Сукноваляне підприємство „Американ Вулин Ко.", котре має 60 фабрик сукна, оголосило підвишку заплати своїм робітникам, яких воно має коло 36,000. Підвишка виносить пересічно 12 і пів процента (себто одну восьму частину) дотеперішньої заплати. Для підприємства се буде становити ріжницю 4 мілионів в рік. Підвишка має починати обовязувати з дня 1. цвітня.

Юнійні урядники, юнії текстильних робітників приняли підвишку як знак, що непорозуміння межи юнією та фабриками в декотрих місцевостях будуть полагоджені вдоволяючо та що загрожених страйків не буде.

ВОДА ЗАСТУПИТЬ ВУГОЛЬ

На конференції інжинерів, що відбулася у вівторок в Ню Йорку, виступив Лорин Імлей, інжинер з Найгра Фолс в промовою, в котрій заявив, що коли не стане вугля, то вода заступить його місце. На його погляд, недостача вугля не прийде скоро, але поволи; вуголь буде ставати дорозчий і дорозчий, так що лишень декотрі підприємства будуть в силі його купувати. На місце вугля будуть спроваджувати електричну силу, вироблену з великих водопадів. Заким се станеться, інжинери мусять навчитися спроваджувати електрику на велику віддаленість малим коштом.

РОЗСТРІЛИ В ОДЕСІ

В останніх числах січня в Одесі розстріляно вісім осіб, обвинувачених в участи в союзі визволення Росії і в організації робітничих розрухів. Одеський комітет партії соціялістів-революціонерів випустив відозву, в якій він протестує проти розстрілів без суду, число яких в останній час знову збільшилось.

МАШИНА НА МІСЦЕ СОБАЧИХ САНОК

З канадійської території Юкона доносять, що при весняній завозі їдучі на північ робітники вживають вже кромі санок, запряжених собаками, також санкових моторів. З місцевости Гвайт Горс має виїхати з весною до місцевости Мейо, положеної відти на 300 миль, цілий санковий поїзд, котрий потягне мотор, а в котрому буде три санкові вози, кождий 10 тон ваги. Літом знов, коли вже буде йти робота в копальнях срібла в Мейо, будуть возити срібну руду моторами, що посуваються по безконечнім ланцуху.

УКРАЇНСЬКА ІСПИТОВА КОМІСІЯ В НІМЕЧЧИНІ

Дня 22 січня с. р. розпочала свої функції Українська Іспитова Комісія в Німеччині. Комісія складається з бувших професорів та навчителів висших і середніх шкіл і має в своєму складі фаховців на всі предмети науки середньої школи.

На першій сесії Іспитової Комісії підлягав іспитови з курсу реальної гімназії ученик Богдан Шемет, який, з уваги на революційні події на Україні, не міг закінчити повного курсу гімназійної науки на Україні, й опинившись на еміграції, виступив вільними слухачем до висшої сільсько-господарської школи в Німеччині.

Іспитова Комісія має своїм завданнєм дати можливість одержати атестати „зрілости" за гімназійний курс тим ученикам які не вспіли одержати таких атестатів на Україні, і в той спосіб уможливити таким ученикам вільний вступ до висших шкіл в Німеччині. На черзі найблизших задач Комісії справа легалізації її німецьким урядом і признанне ним виставлюваних Комісією атестатів.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ВІДМОВИЛАСЬ ПІДПИСАТИ ПОСТАНОВУ АЛІЯНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ АМБАСАДОРІВ ПРО „ВІДДАЧУ" СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ПОЛЬЩІ

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ, ГРАФ СКРШИНСЬКИЙ, ВИЇХАВ ПРОСИТИ О АНГЛІЙСЬКИЙ ПІДПИС НА ЗЛОЧИННИЙ АЛІЯНТСЬКИЙ АКТ.

ЛОНДОН, 19. марта. — (Каблеграма бостонського дневника Christian Science Monitor). — Ваш кореспондент довідується, що прибув сюди з Парижа польський міністер заграничних справ граф Скршинський.

Цілию його подорожі до Англії має бути спеціяльна місія, яка є в звязи із справою Східної Галичини.

Бо у сій справі аліянтська Конференція Амбасадорів в Парижі не осягнула ще повного порозуміння І НЕ ВИДАЛА ЩЕ ОСТАТОЧНОГО ВИРІШЕННЯ. Головною причиною відложення сеї справи має бути спротив Великої Британії, який вона піднесла з технічних причин.

Іменно англійському правительству не подобається зладжений польським урядом проект автономії для сеї провінції, що мала би перейти під зверхність польської републики.

В Англії є сильна струя за віддачею Східної Галичини Україні, як лише на се позволить російська ситуація, дарма, що сама Україна, на основі риського договору зріклася всіх претенсій до сеї провінції.

З уваги на те в Англії щораз більше приклонників здобуває ніший плян, який полягає на утворенню окремої держави із Східної Галичини, чого власне вперто домагаються Українці із Східної Галичини.

Дальшою перепоною при вирішенню сього питання є се, що Франція одержала недавно від Польщі дуже поважні нафтові концесії у Східній Галичині, причім Франція поступила досить самовільно, виключаючи інші (англійські) інтереси.

Власне всі ті причини склались на не, що аліянтська Конференція Амбасадорів не могла осягнути однодушности у вирішенню сього східно-галицького питання.

РІШЕННЄ У СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ВЛАСНЕ З ТИХ ПРИЧИН ВІДЛОЖЕНО.

Але Поляки сподіваються, що приїзд графа Скршинського до Лондону богато ,причиниться до переможення многих трудностий сього питання, та що остаточно найдеться спосіб для здобуття сеї конечної однодушности для вирішення про долю Східної Галичини.

АНГЛІЯ Й АМЕРИКА НЕ ПІДПИСАЛИ АЛІЯНТСЬКОГО ЗЛОЧИННОГО АКТУ

ПАРИЖ, 20. марта. — Представники Великої Британії і Злучених Держав Америки не згодились ані не підписали постанови аліянтської Конференції Амбасадорів про „віддачу" Східної Галичини Польщі.

УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ ЗАБОРУ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ В ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ У ВАРШАВІ

ВАРШАВА, 20. марта. — Польський уряд запросив на торжественне засідане сойму з приводу признання аліянтською Конференцією Амбасадорів східних „окраїн" („кресуф" Польщі. На тому засіданню говорив про сю справу премієр ґенерал Сікорський.

Коли він згадав про „віддачу" Східної Галичини Польщі, українські посли з Холмщини, Полісся і Волині і їх товариші білоруські посли піднесли грімкий протест, який заглушив цілу салю засідань.

Проти демонстрантів зачали кричати польські „посли" із Східної Галичини і „хлібороб" о. Микола Ільків, через що в соймі счинився пекольний галас.

Українсько-білоруська демонстрація відбувалась під проводом Волиняка Марка Луцкевича. Його голова польського сойму за се виключив на один місяць із засідань.

Поляки чулися сею несподіваною демонстрацією дуже вражені, особливо, що в соймі були всі представники других держав.

УКРАЇНЦІ РОЗБИВАЮТЬ ВШЕХПОЛЬСЬКУ ДЕМОНСТРАЦІЮ У ЛЬВОВІ

ВАРШАВА ,21. марта. — В минулу неділю уладили Поляки у Львові велику патріотичну маніфестацію з приводу „віддачі" аліянтами Східної Галичини Польщі.

Українці уладили проти-демонстрацію проти сеї маніфестації, намагаючись розбити її.

Але Поляки призвали на поміч пішу і кінну поліцію, яка розбила українську демонтрацію: Поліція увязнила 10 Українців вчасі інтервенції в обороні польської маніфестації.

ХРУНЬ

ВАРШАВА, 21. марта. — Митрополит православної церкви в Польщі, архиєпископ Діонизій, відправив благодарственне богослуженне з приводу постанови аліянтської Конференції Амбасадорів в Парижі про „віддачу" західних українських земель Польщі в православному соборі в Кременці, на Волині.

Він теж вислав з того приводу ґратуляційну телеграму до польського уряду у Варшаві.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ПАНІВ І ГОЛОСИ РОБІТНИКІВ.

Большевицькі ґазети запопадливо подають кождий голос, прихильний большевицькому урядови в Москві. Вартаби приглянутися всім большевицьким підсусідкам як громаді. Були серед них наперед полковники та генерали, яким не хотілося воювати серед лютої російської та сибірської зими; інтеліґенти, які, не маючи ніякого досвіду в практичній економічній чи політичній праці, дали зловитися на голосні большевицькі обіцянки раю на землі; були артисти, яким все імпонують великі перевороти, доцільні чи божевільні; артистки, яким подобалося, що в Росії можна одного дня женитися, а другого дня розводитися; газетярі, які закривали правду про Росію доти, поки не відкрили правди про себе, взявши хабара на виданнє агентських большевицьких газет; були нарешті мілiонери в роді банкиря Вендербилта та бувшого сенатора Френса, які віхавши в Росію спеціяльними поїздами комісарів, перегнавши через голодуючу країну в реставраційних комісарських возах, доносили світови на основі доочних спостережень, що в Росії все благополучно...

Наконець дістав світ вістки від самих робітників. Від тих, для яких московські комуністи збираються влаштувати рай на землі. Були вістки від італійських делеґатів на конґреси московського інтернаціоналу, бути відтак вітки від шведських комуністичних кольоній, були звіти від німецьких комуністичних ідеалістів, не казати вже про українських та білоруських комунарів, що пішли коштувати комуністичного раю. Маємо нарешті вістки від американських робітників, що належали до радикальної організації Промислових Робітників Світа та виїхали до Росії діставши від большевицьких комісарів великі концесії на заведеннє взірцевої робітничої комуни в Кузнецьким вуглевім басені.

Від кількох вже днів двох членів сеї комуни друкує свої спомини в нюйорськім дневнику „Ворлд", змальовуючи яркими красками життє в большевицькому раю. Рідко коли доводиться читати таку ростороіщуючу критику. Ціла історія сеї кузнецької комуністичної кольонії се одна довга скандальна низка зловжитків московських комуністів та їх американських прихвостнів над довіряючими їм робітниками. Большевицькі агенти в Америці збирали робітників, невдоволених з політичних умов в Злучених Державах, обіцюючи їм в Росії справдішнє царство на землі. Збаламучених упевнювано контрактом з большевицьким урядом даремний перевіз осіб, майна та наряддя. Їм обіцяно вигідне мешканнє та державну підмогу в основанню кольонії. Їм заручено повну свободу та самоуправу кольонії. Хтоб не поїхав на такі заманливі умови?

Тяжке розчарованне ждало комунарів. Большевицький уряд навіть не думав виконувати зробленого з робітниками контракту. З англійськими та норвеськими капіталістами умови вони додержують, бо капіталіст має в руках капітал. Який захист проти большевицького комісаря має робітник, що вибрався в Росію, та ще до того бе звідома або проти волі американського уряду? З таким робітником комісар робить собі все, що йому подобається. Такого робітника перевозиться, але кажеться йому за перевіз заплатити. Такому робітникови везеться причандали, нібито даром, після контракту, але по приїзді на місце комісарі уставляють червону сторожу, яка з багнетом в руці не дозваляє рухати добра доти, поки робітники не заплатять комісарам за перевіз. Чудові хати, обіцяні в Америці, показуються страшними дірами. Копаля, в якій вони мають працювати, затоплена водою. Шведський тартак, про який ручили в Америці, що лишень жде охочих до роботи рук, показується зінсутою пилою. Технічні знатоки, що мають руководити рільничою працею, виявляються фаховими агрономами, які не вміють відріжнити плуга від картофлі, а інжинери, що мають правити майною, се комісарі, які слухали цілогодинний відчит про копальні та бачили відай копальню на образку.

Зате свободи комісарі робітникам не пощадили. На кождім кроці ними водив комісар, як не за руку, то за ніс, як не приказом, підписаним „самим" Леніном та Троцьким, то хоч револьвером в рушницею. На кождім кроці показували комісарі ріжницю межи членами комуни, що признавалися до комунізму, та другими, що урядової релігії не приймали. Цікаво читати перечислюваннє всіх влад, під якими жили ті „свобідні пролетарі": кождий комуніст в їх гурті був і шпиг і влада; понад них місцеві комісарі, кождий з револьвером в руці, на знак любови комісаря до братії та братії до комісаря; далі установлені з Москви інжинери, агрономи та тим подібні знатоки по своїх частях, кождий уоружений — на знак свого знання та великого довіря; далі ряд делеґатів вештаючихся від Москви до кольонії то з кольонії до Москви; далі самий Гейвуд, а над ними невидима влада самих... Леніного та Троцького. Не диво, що тим американським робітникам так стало душно від такого зароду на владу...

Возьмім ще до того всього підозріннє, невдоволеннє, бадалі отверту ворожнечу зі сторони московських мужиків, які всякого зайду підозрівають о бажанне викурити їх з рідної землі, а будемо мати побіжний образ того раю, зготованого большевицькими комісарами побаламученим робітникам.

Чиж диво, що ці видержливі Американці чимхали з Росії ще скорше як туди?

Маніфест Обєднання до українського загалу в Америці.

Колись царі, королі і міністри роздавали і розбирали між себе народи і їх краї, а забравши, держали цілі століття.

Тому 108 літ на віденському конґресі європейські володарі спокійно ділили собі краї і народи. Цар Александер І. накрив тоді доленею на мапі варшавську Польщу і сказав, що се його. Конґрес йому се віддав і Росія держала рівно сто літ. Таксамо і другі володарі діставали і держали народи і їх краї.

На спосіб віденського конґресу відбулась у Версаю аліянтська мирова конференція в 1918 і 1919 році. Там старосвітські аліянтські дипльомати тежна старосвітський спосіб ділили і роздавали народи і їх краї. Але вони ще були трохи обережні. Числилися ще трохи зі світовою громадською думкою, бо вчасі війни аліянти і Злучені Держави обіцяли були поневоленим народам свободу. Длятого вони там усього свого поділу не довершили, так як їм сього хотілось.

Для довершення того розділу народів і їх країв мирова конференція оставила так звану „конференцію амбасадорів", яка вже цілком безсоромно мала доконати того, що соромилась—перед громадською думкою — зробити сама мирова конференція.

І та власне конференція амбасадорів дня 14-ого с. м. постановила, що віддає по своїй волі, а проти волі интересованих народів, українські, білоруські і литовські землі — Польщі.

Того хотіли польські заборці від Франції, а французькі заборці від аліянтів і аліянські старосвітські дипльомати їм дали — на папері. Так, на папері, бо як постанови версайської мирової конференції валяться, так ще скорше заваляться і постанови її дитини — „конференції амбасадорів". Паперові будови не удержаться.

Версайська мирова конференція покраяла народи і краї і пороздавала своїм приятелям, так як Наполеон роздавав своїй фамілії. Натворила вона нових штучних границь; намножила нових тюрем народів на місце тих, що розпались по світовій війні. Одним словом, зачала в Европі нову божевільну політику, яку може розвязати хиба нова війна.

До сього божевілля додала ще 14-ого с. м. аліянтська конференція амбасадорів нове і найбільше божевілле — будованнє паперової польської імперії на чужих землях, українській, білоруській і литовській.

Се мала бути забезпека Франції проти Німеччини на Сході, але се навіть не є забезпекою Польщі. Се є запевненнем війни для Польщі на Сході і її розпаду, отже тільки небезпекою для Франції на Сході.

Отак Франція, хотячи забезпечити собі панованнє і верховладу в Европі, забезпечує собі і слузі свому — небезпеку і загладу.

Інші народи, як Англія й Америка, бачать, що Франція готовить Европі нову руїну, і поволи стають щораз більше осторонь сеї божевільної політики.

Інакше мусять на се глядіти нападені Польщею і „віддані" їй аліянтами в неволю народи — Українці, Білорусини, Литовці. Вони не можуть ставати осторонь і спокійно вижидати дальших подій. Бо се вони, що мають **творити сї події.**

Франція і Польща хотять заколисувати пробуджені народи на Сході Европи до до нової неволі, але ті народи вже більше до сеї неволі не вернуться як не вертається ріка, що виплине на широке море. **Народи, що були вільними народами державними,** вже не стерплять неволі. Бо вільні народи державні се не горстка шляхти ані не маси темних рабів-невільників. Вільні народи державні се військо лицарів, які розсадять усяку тюрму.

Український нарід не стерпить, аби хтонебудь крaяв його і поневолював. Таксамо не стерпить сього білоруський нарід, ані нарід литовський.

Старосвітська аліянтська конференція амбасадорів своєю постановою поставила проти 16 міліонів Поляків 55 міліонів Українців, Білорусинів і Литовців.

16-міліонова Польща тепер міряє своїм розбоєм свою силу проти розоружених 55 міліонів.

Але ті 55 міліонів лише хвилево розоружені. Вони оружже вже кують і збирають силу. Небаром ті сили станут проти себе до **остаточної кровавої розправи**, яка закінчить аліянтські жарти з будованнем штучних польських імперій раз на все.

Нашим обовязком до сеї розправи готовитись і її прискорити.

Для сеї мети повинен працювати весь український нарід, то значить всі і всякі його організації та всі Українці разом і кождий зокрема.

Наш клич тепер: — **Будьмо готові!**

То значить, будьмо всі готові до визвольного бою з польською імперією.

Скрізь і всюди приготовлюймо і скріплюймо українську силу!

Ширім пропаганду про польську імперію і про визвольну боротьбу проти неї! Організуймось і станьмо карно в ряди як військо готове до бою!

Визов Варшави і Парижа приймім і готовмось до неминучої кровавої розправи Києва з Варшавою!

Памятаймо, що кожде, навіть найменьше, скріплення української сили є ослабленнєм польської сили, а ослабленне нашої сили є скріпленнєм польської сили, сили ворога!

І відповідно до сього ділаймо!

Нарід вільний в кайданах — до сього поготівля і до сеї розправи зове кождого з нас.

Тож будьмо готові! Трудом до готовости! Готовостю до бою і побіди!

В сю неділю зробімо першу пробу обчислення наших сил на американській вільній землі до поготівля.

Зійдімся громадно на віча і збори для протесту проти нового аліянтського розбою і для обчислення наших сил до бою!

Филаделфія, Па., дня 18. марта, 1923.

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

о. Лев Левицький, предсідатель.

М. Коцюк, др. В. Коваль, В. Гришко, др. Ст. Гриневецький, містопредсідателі.

Теодор Грицей, рек. секр. **Михайло Дармограй,** фін. секр.

Іван Боросевич, касієр.

о. М. Ґурянський, Н. Левицький, о. В. Лотович, о. І. Ортинський, др. М. Сіменс-Сіменович, Г. Ґ. Скегар, М. Соловський, А. Тарас, В. Титанич, М. Хандога, Ю. Хиляк, В. Шабатура, радні.

свщ. др. М. Копачук, Г. Пипюк, о. В. Сполітакевич, контроля.

НАД ПОЛЬСЬКИМ БАГНОМ

„З дими пожаруф", це найкраща польська пісня. Українці повинні подбати, щоби Ляхи не мали змоги її забути.

*

Нема на світі таких брехунів як Поляки. Вони справжні „чемпіони" лукавства. Колиж горт є отцем брехні, то Ляхи, як її діти, приходяться чортови внуками. Не даром жеж вони носять рогаті шапки. Це, аби фамілії не забути.

*

Поляки і Французи у тім до себе подібні, що дуже відважні, коли ворог розоружений. Але як побачать у ворога зброю, то зараз кричать до усього світу: Ратуйте „рицерські наруд"! Правдивий лицар бореться за правду, не оглядаючись на союзників, а коли побідить у чеснім бою, не знущається над своїм противником.

Коли Поляки побіджали українські повстання, то вішали і всаджували на палі наших героїв, що боролись за волю. А коли Хміль завдав їм хмелю під Жовтими Водами і під Корсунем, то відтак, під Пилавцями, навіть не виждали битви, а повтікали перед Українцями, — нічю, соромно, як заяці.

*

Найлучше свідоцтво про Ляхів видав їх власний герой, Костюшко (Білорусин). Він не хотів навіть жити у Польщі. Колиж прийшла до нього польська депутація (до Швайцарії), щоб він обняв провід у новоствореній „ржечипосполітей польскей", то він сказав, що з такою голотою як Ляхи не хоче мати нічого до діла.

*

У Польщі тоді буде рівність, як на одній галузи повисне „пан", і польський „соціяліст" і польський кольоніст. Переказують, що наші люди постили сего року чимало конопель...

*

Відтепер кождий Поляк на українській землі є не тільки заволокою але і бандитом, який прийшов нам забрати найбільше добро: волю. Для бандитів тільки один закон: смерть!

*

Позбиралися світові авантурники тай нумо, рядім світом! Це тобі, а те мені — кождому злодієви по кріпці. Розділюють добро, а у газди й не питають.

*

Ворог мого ворога — це мій друг. Ворог Польщі — союзник нам. Кождий Українець поставить за свій святий обовязок, коли прийде до війни, подати усю поміч ворогам ляшні.

*

Польська марка, польський „учони", польська „шляхетносць", польський „ржонд", польські дороги, польське військо, польська господарка, польська „ржечпосполіта", „польскі брат", польська жаба, польські гнуй, польська віосна, польська „чесність" — се все польські делікатеси, яких ніде у світі немає, але за якими ніде ніхто у світі не питає.

*

Мусимо тепер складати подяйно. Треба богато більше огню і диму, щоб викурити клятих лисів з наших піль.

*

З кривоприсяжними Ляхами нема і не буде нам ніколи ніякої спілки. Кому пахне нововчасною панщиною, хай втікає проч від нас, поки рефа цілі. Винищуймо безпощадно рабського духа!

*

Польща встала з гробу і як опир ссе кров Українців, Литовців і Білорусинів. Як ще раз її поховаєм, то так пробемо осиковим колом, що вже певне більше не встане.

*

Аліянти кажуть, що длятого віддали українські, литовські і білоруські землі Польщі, бо та старa відьма така гола, що встид було її на світ пустити. Тому прикрили її нами, як рядном. Дай Боже, щоб під тим покривалом вона скорше вдусилася.

*

Зачуваємо, що Жиди вже купили бубен, щоби оголосити ліцитацию на „ржечпосполіту". В одній жидівській кишені міститься неодна сотня або й тисяча ясно і темновельможних.

*

На своїм смітті тріска бе. Хай це знають і памятають Ляхи. Ми не маємо нині довсить оружя, щоб вести правильну війну. Але на підпольну боротьбу найдеться і збруя і руки.

*

Лях! Простягаєте руки до згоди. Подивіться на свої пальці! На них ще й не засохла кров українських мучеників. Згода добра з ляхами, але тільки з печеними.

Максим Залізняк.

З ДНЯ.

Троцький проти революції в Европі.

Кореспондент англійського дневника „Менчестер Гардіен," Артур Ренсам, відвідав в Москві, у Кремлі, большевицького комісаря від війни, Леона Троцького, щоби розмовитися з ним про „ситуацію".

Комісар Троцький, котрий все дуже радо говорить про „ситуацію", і сим разом поспішився заявити своє „становище" до „ситуації."

На питанне Ренсама, чи ситуація в Рурщині не викличе революції, комісар від війни і головний командант ще „червоної армії," Леон Троцький, таке відповів:

„Для нас є інтересна справа побіди робітників в Рурщині, але не було би зовсім в нашому інтересі, якби вибухла революція в Европі. Вона тепер вичерпана і височена з крови і пролетаріят дістав би з рук буржуазії одні тільки руїни, як ми дістали в спадку по царщині і буржуазії."

Чому-ж те, що було добре для російських большевиків в 1917-ому році має бути зле для европейського робітництва в 1923-ому році?

Чому в Росії було „добре" робити большевицьку „революцію" на руїнах, а в Европі зле?

Але не те Троцький говорив, що думав. Він сказав, аби сказалось, а думав, що інше.

Ніхто не перечить, що по війні було в Росії і на Україні знищенне, але руїни такої, яко большевики навістили сі два краї при помочі своєї так званої „революції," то ще весь світ не памятає.

Се він знав і се думав, але сказав інакше, бо щось треба було сказати, аби сказалось.

Він знає добре, що щойно по упадку большевизму наслідники по большевиках переймуть крайно зруйновані краї, винищені і височені з крови.

І се він може сказати на засіданню „совнаркома," або в розмові з другими комісарами, але сказати того не скаже буржуазній газеті, бо ще використає проти „пролетаріяту" з Кремля.

Він знав і знає також, що не тому европейські робучі маси не спішаться дотримати кроку в революції з московськими большевиками, що тепер в Европі руїна (бо як є руїна, то і за капіталізму вони терплять), але тому, що вони розумнійші від глупих і темних Москалів і не роблять „революції" для задоволення Ленінів і Троцьких.

Европейські маси як зроблять революцію, то для своїх інтересів але не для бизнесу комісарів.

МАДЯРСЬКА АГІТАЦІЯ СЕРЕД КАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Мадярське правительство, як подає ужгородський „Русин", видало, цілу низку книжок на політичні теми, в яких піддано острій критиці відносини на Карпатській Україні і діяльність громадських діячів, які працюють у згоді з чехословацьким правительством. Брошури ці написано чисто народньою мовою.

ГРОМАДА В ВИЛМІНГТОН, ДЕЛ. НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ЖОВНІРАМ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

На зазив о. А. Лотовича, щоби дати поміч нашим жовнірам котрі перебувають в Чехословаччині та переживають тяжкі часи, люди зійшлись в неділю до церковної галі, де ухвалили щоби одну неділю в місяци збирати жертви на жовнірів. Збірка тревала через пять місяців. Чистий дохід був $65.48. Таксамо минувшого року в місяци липни громада з продажи айскріму призначила на ту саму ціль $26.90. Весь дохід на жовнірів був $92.38.

Розхід був такий: Вислано до Чехословаччини на руки Др. С. Смаль Стоцького $75.42; до Львова укр. інвалідам через Земельний Банк Гіпотечний $10.00; за уживанне церковної галі і світла $5.00; Оплата висилки грошей і листів $1.60. Цілий розхід $92.92. В касі остало 36 центів.

Гроші вислано до краю через Американ Експрес Ко. Хтоби хотів переконатись о посвідку від грошей, може кождий раз в секретаря Г. Косовського. На піврічнім мітингу парохіяльнім ухвалено $25.00 на голодуючих на Україні. Гроші вислано через „Свободу" на призначене місце.

ЗА КОМІТЕТ:
Григорій Косовський, Татіяна Криса, Михаїл Біян.

З КРАЮ.

(Винятки із листу).

Серики середні, 17. лютого 1923.

Відтак що до поводження, то переживаємо дуже тяжкі переходові хвилі. Маємо однак надію, що уся біда перемине, бо зі сходу починає прояснюватися; але коли те сонце зійде, покищо не всилі відгадати. Згадаю тільки вкоротці про події на нашій земли, про які вам, в свобідній Америці не схочеться вірити. Відомо вам з инших жерел, що Польща завела примусову бранку м. р. в місяці грудни з рр. 1900 і 1902. Але наші хлопці не ставилися на означений час. Тоді насамперед приходили жандарми і ловили та били, кілько їм сподобалося, бо тож прецінь „кабані". Із нашого села повтікали їм з рук аж з Бережан. Рогатинське староство прислало тоді до села погрози, але хлопці зігнорували і знов не ставились. Не тілько з нашого села, не тілько Українці, але і їхні „браця". Тоді прийшло війско в числі 100 людий або й більше. Вони повдирались до сіл і почали грабити величезні контрибуції із громад. Накладали півтора міліона або і висше, а крім того забирали силою збіже, свині, кури, бараболі, муку, цебулю і т. и. Не настрашилися і того наші хлопці та не ставились сами як „добровольці" як то ляцька преса голосить поза границею.

Дня 8. лютого с. р. рано прибули непрошені гості, 100 людий піхоти з офіцером на кони і кухня на великім возі. Їх привезли підводи (форшпани) з Демянова. Відразу закликали війта та заявили таке, щоби хлопці до одної години всі явились в канцелярії. Але хлопці не послухали. Зараз наложили на село півтора міліона карн. Крім того казали доставити для війска оттакі річи: 150 кг. свинячого мяса, 300 кг. вівса, 300 кг. бараболь, 60 кг. муки першорядної, 30 кг. смальцю, 100 бохонців хліба, 3 метри дров, 100 пачок тютюну і то першорядного, папірки, сірники, мило, свічки, фасолі і т. д. Тілько це розпорядили і зараз приказали з нашого села дві фіри, щоби їхали з ними в село до тих хат, відки хлопці не ставились до бранки. Забирали, що їм вподобалось. Забрали в Івана Процика 13 кг. муки, 10 курий; у Гната Бачинського 25 кг. вівса і хліб; у Петра Балицького 75 кг. бульби; у Олени Балицької (вдови) 30 кг. бульби і 3 кг. цибулі; у Стефана Супик 9 курий і хліб; у Анни і у двох сиріт Бабій, Гутик, 30 кг. вівса; у Гаська Непорадної муку; у Гната Бачинського соли, 100 кг. бульби; у Миколи Процика 25 кг. муки, 25 вівса; у Дионізія Якимів 25 кг. муки, 25 вівса; у Параньки Лапчак 95 кг. муки, 25 вівса; у Яця Білоголовського забрали овес, у Явдохи Благої метер дров (то за Зухтирового сина, що в неї мешкав); у Данила Бандури 25 кг. вівса і муку; у Процик Теклі хліб! у Явдохи Адамів (Бойчикової) 25 кг. вівса і 10 курий; у Юлії Якимів 25 кг. бульби. Єще в инших награбили чимало, але точно не знаю, кілько і чого награбували. Оден підофіцир грозив, що як схоче, то може ціле село перевернути горі корінем, бо „єму так вольно". В такий то спосіб хлопці стали „добровольцями". Відтак село мусіло дати 6 підводів (по 4 „добровольці" на возі і оден леґіон з карабіном та застромленим баґнетом).

Народу повні улиці, плач і ридання. Рекрутів забрали до Рогатина, а відтак до Бережан. Решта війска остала на другий день, щоби зібрати собі наживу. Маречків „не хцелі", але дві свині, щоб могли важити 175 кг. За звиш півтора міліона купили провіянту, циґаретків, мила, свічок, смальцю і т. и. Батьки чи вдови-матері тих „добровольців" мусіли складати по 50.000 м. п. а решти давали наці громадяни, бо одиниці не могли тілько видержати. Вкінци мусіла громада продати 2 морги пасовиска, щоби позбутись таких гостий. По тім всім знова 35 форшпанів мусіло їх відвести до Серноќ Горішних. А там злупили єще більше, бо 5 міліонів і ріжного добра. Щоб то всьо описати, то много треба часу і паперу. Скажу це тільки, що чекаємо „сходу сонця"...

Прийде час, вибе година порахунку. Прийде суд страшний не на Йосафатовій долині, але на українській земли, в Галичині!

Здоровлю щиро тебе і всіх, що стоять за правдою і волею для України. Ми тут чуємо душею, що вже недалеко наш „слушний час"...

Лучше умерти вбою за свободу, як гнити літами в неволі! (Далі приватне).

ДОПИСІ

СТ. ЛУИС, МО.

Коляда на рідну школу в Галичині.

Колядники, що ходили збирати на місцеву церкву, зібрали маленьку коляду на рідну школу. Жертвували: Тимко Шпить $5.00; Іван Осарчук $2.00; о. М. Данилович, Теод. Кушляк, Мих. Стеців, Стеф. Макара, Ник. Малиґанич, Ева Чулик і Мих Конрад по $1.00; Вас. Паращак, Ст. Гармич, Вас. Гук, Йосиф Білобрам, Ник. Яцканич, Ст. Білик, Ром. Кушляк, Тимко Кушляк, Іван Галів і Петро Горун по 50 цнт.; Ів. Файфрич, Андр. Репа, Теод. Литвак, Кат. Левкович, Мих. Волянський, Кат. Владика, Ілько Любчин, Ник. Сопко, Гр. Гаджеґа, Мих. Ільницький, Дм. Кулик, Йосиф Амброзій, Юрій Оліяр і Петро Трунко по 25 ц. — Разом $22.50.

Ті гроші зістали вислані до „Обєднання" в Филаделфії.

о. М. Д.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Долів московських аґентів!

Тут повернув оден із замотиличених кандидатів на комісаря, який виїхав був єще в 1921 р. до большевицького „раю". Він поїхав був разом з Гальчуком, про якого була згадка у „Свободі" минувшого року.

Як тільки той збаламучений чоловяга появився між нами, то зразу став росповідати, що робучий нарід переживає за життя пекло під комісарсько-комуністичною владою. Він казав, що робітники і селяни цереживають найгіршу панщину, яка колинебудь на світі була. Комісарам, цеб то урядникам „св. комуни" живеться справді, як в раю. Ці большевицькі „чіновники" живуть у справжніх роскошах і хиба їм птичого молока хибує. Але робучий народ терпить страшну нужду. Нема в що одягнутися, ані чим затопити, ані що зїсти. Усіх гонять до примусової роботи по кільканайцять годин, а за увесь труд мусиш бути завсіди голодний і холодний. Нема ніякого права впоминатися о поліпшення своєї долі, бо зараз дістанешся в руки „чеки" як „контрреволюціонер". Кождий мусить терпіти мовчки.

Жовнірам поводиться лучше, бо комісарі бояться війска і годять їм у всім. При війску є також комісарі, які шпигують за старшиною а і за простими жовнірами, тако що не можна і пари з рота пустити проти страшних большевицьких „порядків". Свобода слова розуміється так, що на чорне треба казати, що біле. Треба у всі заставки хвалити комісарських головачів та хвалити прокляту революцію, яка завела нових панів і панщину, якої не було навіть за царів.

Не стану переповідати усього, що наслухався я та инші від повернувшого із „раю", а тільки подаю це цікаве явище, що той самий чоловік уже тепер инакшої співає.

Чи його підплатили, чи настрашили, не нзаю, але вже тепер він не хоче говорити правди про те, що видів і пережив.

Нашіж большевики, які вже зачали конати, тепер знова піднесли свої гадючі голови і пробують воскресити навпів умершого трупа большевизму. А що в Клівленді уже добре впізнали їх темноту і безхарактерність, тому тепер пробують нових піль для злочинної роботи.

Їх завдача ширити кириню поміж Українцями. Хтось мусить їм добре платити за те, щоб вони була гробарями для свого власного народу.

Як зачуваю, вони хотять полізти із своїм „юдиним евангелією" до Лоррен, де ще наші люди не бачили їх у очі.

Проте пишу оце на осторогу лорренським Українцям! Не вірте їх брехливим а масним словам! Не вірте московським запроданцям, які радіби торгувати своїм рідним народом які „помагають із Матері здіймати полатану сорочку!"

Покажіть їм від себе дорогу туди, де Юда, Ефіялт і другі зрадники.

Нема їм місця між нами. Не буде їм місця нігде на Україні, хиба там, де вода виром крутиться.

М. Ф.

ФОНД ГОЛОДУЮЧИХ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

(Через „Свободу")

Парохія св. о. Николая в Wilmington, Del. прислала $25.00

Попередно оголошено $44.45

ДОСІ ЗІБРАНО $69.45.

ПРО УКРАЇНСЬКУ ЕМІҐРАЦІЮ В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

Силою історичних подій сотні тисяч Українців опинились на еміґрації в ріжних краях Західної Европи, а чимало і в Азії та Африці. Політичну еміґрацію переживав кождий нарід, що боровся за свою державність. Тепер переживає її й українська нація як Великої України так і Галичини. Поправді, **політична еміґрація це проба сили і вартости даного народу.** В ній найкрасше пізнати, чи ті одиниці, які вели активну боротьбу з ворогом своєї нації або держави, чи то зброєю, чи словом, і вкінці хвилею переможені найшлись на вигнанню, — зуміють ів тяжких часах побороти всі перепони; не попасти в зневіру і продовжувати свою працю. Живемо в часах, в яких пануючою основою всього є **організація.** Неорганізована маса залишується тільки масою, розпорошеною, безсильною, а тим більше поза кордонами власної держави, на чужині. Як в громадському так і політичному та культурному життю організація це найбільше і найпотрібніще мистецтво, без якого обійтись не можна.

Мені довелося в останньому місяці побувати в трох недалеких державах, де масово перебувають українські еміґранти. Це **Чехія, Німеччина й Австрія.** Думаю, що не зайвим буде познайомити нашу суспільність з життєм еміґрантів в загаданих країнах.

Перш усього треба поділити українську еміґрацію на дві катеґорії: 1) **Політичних** еміґрантів, які справді примушені скитатись по чужині, і для яких немає вороття ані на Велику Україну, ані в Галичину так довго, доки на їх територіях панувати-ме чужа влада; і 2) т. зв. **„модних політичних еміґрантів"**, які еміґрують з рідного краю просто тому, щоби побути закордоном. Таких „еміґрантів" вправді не багато, але число їх збільшується.

Тяжкі часи переживають українські еміґранти в **Австрії.** Їх організація слаба і не має сильної руки, щоб згуртувала всіх та організаційним шляхом боролася з життєвими і духовими злиднями. Тут головну ролю грають ще й територіяльні ріжниці між еміґрантами і на цьому тлі виріс чималий антаґонізм. Звичайно, з цього найбільше користають вороги української нації і державности.

Не краще мається справа і в **Німеччині.** Українська еміґрація там невелика, але ця горстка не вспіла по сьогоднішній день створити сильніщої організації і не дивно, що її життє з кождим днем гіршає.

Інакше в Чехії. Признаюсь, що мене до певної міри приємно вразило життє наших еміґрантів у всіх галузях, і я вмисне задержусь над цим. Перш усього — це **велика культурна праця.** Серед організації української еміґрації високо визначається Український Громадський Комітет в Празі. Заснований він заходами окремих осіб, кількох українських соціялістів еміґрантів та безпартійних громадських діячів як Великої України так і Галичини. Ця організація сповняє справді велику роботу. За два роки свого існовання У. Г. Комітет вспів широко розвинути свою працю, і сьогодня він став голосним осередком українського життя в Ч. С. Р. та своєю широкою гуманітарною і культурно-освітньою роботою, яку веде з великою енерґією і умінням, здобув довіррє і симпатії не тільки у чужинців але і в широких кругах нашої еміґрації. В цей час число заопікуваних Комітетом осіб досягає 4,000. Для еміґрантів У. Г. Комітет заснував переходову станицю в Празі; вишукує для селян і робітників працю; боронить їх інтереси; та дбає про їх культурний розвиток. При станиці є шевська майстерня, що обслугує еміґрантів в конечних потребах. Окрім цього, Комітет допомагає українським кольоніям в Ужгороді та Братиславі (на Словаччині), а також оснував Селянську Спілку на еміґрації, яка має свої гуртки по цілій чесько-словацькій Републиці, де тільки находяться українські селянські еміґранти.

Велику роботу провів Комітет в культурній области. За його старанням і під безпосередньою кермою основано в 1922 р. **Українську Господарську Академію** в Подєбрадах і матуральні курси, де працює більш 40 осіб професорсько-лекторського складу та поверх 350 студентів і слухачів. Тут же основано притулок для дітий, видавництво научних підручників і амбуляторію, яким матеріяльно допомагає згаданий Комітет. Кромі цього У. Г. К. дає змогу сотням українських вигнанців вчитися в ріжних фахових чеських школах, вищих і середніх. В найблищому часі заходами Комітету відкривається в Празі Український Учительський Інститут, себто вища педагоґічна школа. Не згадую вже, яку велику підтримку дає ця організація окремим, для нас дуже цінним, культурним діячам, що мають можливість продвжувати свою працю на еміґрації (писменники, вчені і т. д.). А саме головне, У. Н. К. своєю працею привів до цього, що давні традиційні москвофіли Чехи тепер з надзвичайною щирістю ставляться до Українців і України та навязують як найщиріщі звязки з нею. Де два роки назад ніхто не знав нічого про Україну, лише одно „Руско", тепер виразно відріжняють Українців і виявляють їм свої симпатії. **Українець в Чехії почуває себе повноправним громадянином.** Словом, праця У. Г. Комітету в Ч. С. Р. дає неоцінені услуги українській еміґрації зокрема, а українській нації взагалі. І її треба тільки витати.

Тому, відповідаючи на питання, чи корисна нам взагалі політична еміґрація, мусимо відповісти, що так. Еміґрація в цих часах, по доконаних фактах для нас навіть необхідна. Вправді, вона має свої злі сторони, але має й добрі. З поганими безхарактерними елементами, які не тільки на еміґрації але і в краю відзначались тільки інтриґантством, манією великости і бездарністю, треба боронитися всіми силами. Але добрі сторони це ті, що українська еміґрація без сумніву дасть народови нові кадри здорової, культурної інтеліґенції та свідомих селян і робітників. З чужих шкіл Західної Европи ми дістанемо сотні добрих фаховців, яких так мало у нас. І сучасний клич української еміґрації повинен бути: **„Освіта у всіх областях!"** По моїй думці це найшвидче і найкраще зрозуміла еміґрація в Чехії, а власне її організація Український Громадський Комітет і зреалізоване цього клича ми вже бачимо.

Подорожний.

(Українське Життя, Луцк, Волинь).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукую своєї жени **АННИ** з роду Венцик, походить з села Залісце, губ. Ломжинської, пов. Ровно, має 40 літ, яка лишила мене тому 5 місяців з Михайлом Сидор з Новосілки, пов. Скалат. Хто донесе мені про їх адресу чи про них, дістане нагороду. Писати до **Alex Petrowycz, 878 Cambridge Street, Fall River, Mass.** 69-70

ЯКЕ УКРАЇНСЬКЕ товариство або котрий заможнійший громадянин Українець допоможе бувшому старшині української армії позичкою $200 на оплату курсу — вивчитись друкарського звання (linotype). Зворот позички наступить по скінченню курсу, який треває 6 тижнів, сплатами та з відсотками із заробітку. Ласкаві зголошення під цифрою: „бувший український старшина" проситься слати до адміністрації „Свободи" для М. Р. 67-72

Пошукую сестринця **АНДРІЯ ПРИСЯЖНИКА** з села Слобідки, пов. Тлумач, Гал. Пошукую його в важній краєвій справі. Хтоб о нім знав або він сам, нехай зголоситься на адресу: **Martin Kozarewsky, 1238 Trimbergier Court, Sheboygan, Wis.** 67-70

Пошукую свою сестру Марію Явно замужну Куць. Має перебувати в Назарет, Па. або в околици. Швагрове імя Захарій Куць; я бачила в часописі „Свобода" межи оподаткованими членами до Обєднання. Хто би знав о них або вони самі зволять подати свою адресу до: **Natalia Lys, 186 E. 3rd St., New York, N. Y.** 70-73

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: **ROYAL SALES CO., Station O, New York.** 61-72

ПО ПРИЧИНІ виїзду до краю, продам дешево кравецький інтерес, бізнес вироблений через 6 літ межи Українцями і Анґліками, близько української церкви, з вигідним помешканням. Ціна уміркована. Голоситися на адресу: **Йосиф Паращук, 264 Hudson Ave., Rochester, N. Y.** 70-75

СВІЖЕ МЯСО —
СТАРОКРАЄВИЙ ВИРІБ
УКРАЇНСЬКА БУЧЕРНЯ
516 E. 6th Street, New York City
в середині бльоку межи Евню А і В
Іван Гороховський.
64,65,69,70,71,75

НА ПРОДАЖ МЕБЛІ

з чотирох кімнат. Купуючий може замешкати в них. Кімнати чисті і добре умебльовані. Рент $35 місячно, горяча вода; на 17. улиці, межи 8-ою а 9-ою Евнею. Голоситися до: 70-71
TAILORING SHOP,
363 W. 17th St., New York City

ПРОДАМ один з двох бизнесів, бучерню або ресторан. Ціна уміркована. Голосіться до ресторану під ч. 436 E. 9th Street, New York City.
64,65,69,70,71,75